

мили (около 75 версти) отъ мѣсто-то на сражението¹⁾. Една часть отъ тѣхъ го прѣшпувала, а друга, и въ туй число Ариовистъ, прѣминала съ намѣренитѣ на брѣга каици: а всички останали били исклани отъ Цезаревата конница, която ги прислѣдвала. При този случай Цезарь отървалъ и спасилъ отъ неминуема смъртъ Процилла и Меттия, което, спорѣдъ неговитѣ думи, го зарадвало не по малко отъ одържаната рѣшителна побѣда.

Тъзи побѣда толкова уплашила суевитѣ, които били дошли до дѣсния брѣгъ на Рейнъ, че тѣ бързо се върнали въ земитѣ си, прѣслѣдвани отъ убиянитѣ, които обитавали на долний Рейнъ (въ околноститѣ на днешния Келнъ), и които при този случай истрѣбили много отъ тѣхъ.

И тъй, като извършилъ блѣскаво два похода въ една година, Цезарь расположилъ армията си, още въ обичай по него време, на зимни квартири въ земитѣ на секванитѣ и, като повѣрилъ началството надъ нея на Лабiena, лично той отишълъ въ цизалпинска Галлия, за да присъжествува, както казва въ запискитѣ си, на общенародното въ нея събрание, — а въ сжщность да бжде близо до Римъ и внимателно да слѣди за всичкитѣ му вжтрѣшни работи.

За дѣйствиата на Цезаря въ похода противъ Ариовиста въобще може да се направятъ сжщитѣ блѣжжи, каквито и за дѣйствиата му въ похода противъ хелветитѣ. Цезарь и въ тѣхъ тѣ сжщо показалъ извънрѣд-

нитѣ си военни дарби, похвална умѣренность, благоразумие и извънрѣдна бързина, на която много дължалъ успѣхитѣ си; но, нѣмайки още надлѣжаща опитность въ воденито на войната и не довѣрвайки напълно на себѣ си и на щастieto си, дѣйствувалъ твърдѣ много прѣдпазливо, и направилъ нѣкои доста важни погрѣшки. По горѣ, на мѣстото си, бѣха обяснени нѣкои отъ тѣхъ. Освѣнъ това ще заблѣжимъ, че не извѣстно и необяснимо е, защо той не е знаелъ по-рано за раздоритѣ и междусобицитѣ на галлитѣ слѣдъ пристиганието му въ Галлия, за силитѣ и дѣйствиата на Ариовиста, не разбилъ конницата и 16.000 души пѣхота, които Арюовистъ испратилъ да въспрѣпятсвуватъ за укрѣпяването на малкия Цезаревъ лагеръ, а въ сражението съ Ариовиста (кѣто той не е изложилъ доста ясно) не застаналъ на лѣвото крило на армията си срѣщу дѣсното, *по силното* крило на германцитѣ? Въ заключение ще кажемъ, че макаръ той и да нарѣкълъ походитѣ противъ хелветитѣ и Ариовиста *два важни войни*, но това не е толкова вѣрно, и — съгласно мнѣнието на Наполеона I — не струвало особенъ трудъ за римската армия, прѣдвождана отъ Цезаря, да възтържествува надъ многобройнитѣ и храбри, но невежественни, безъ правилно устройство хелвети и германци, при всичко, че това ни най-малко не унижава впрочемъ достоинствата и славата на Цезаря.

§. 19.

2-та година отъ войната въ Галлия (57).

3-ия походъ противъ белгитѣ; — боя при р. Аксона.

Прѣзъ зимата Цезарь се научилъ, че белгитѣ, сракувайки се отъ на-

хлуванието му въ земитѣ имъ и побуждани отъ много келтйски гал-

¹⁾ Мѣстото на сражението на Цезаря съ Ариовиста не е точно извѣстно, но би трѣбвало да се намира между Безансонъ и Базелъ, по мнѣние-

то на Наполеона I — около Беффортъ (Beffort) или Белфортъ въ Елзасъ, въ департамента на горний Рейнъ.